

PROMOCIJA PRVIH DVAJU SREDNJOŠKOLSKIH VJERONAUČNIH UDŽBENIKA: "JEKA DUŠE" I "ZOV SLOBODE"

• Marko Pranjić •

Dame i gospodo,
poštovani uzvanici,
dragi prijatelji,

Prošle je godine u ovoj istoj dvorani Katehetski salezijanski centar promovirao Religijsko-pedagoško katehetski leksikon, djelo 140-orice vrsnih svjetskih i domaćih stručnjaka iz područja katehetike i religijske pedagogije. To je djelo spektar suvremene katehetske misli, a ujedno izazov i poticaj za nova istraživanja u ovoj znanosti. Nisam ni sanjao da ćemo već do svršetka iste akademske godine izraditi, sada izvanredno prihvaćen, suvremeni program za nastavu vjeronauka u srednjim školama i da ću samo u jednoj godini morati napisati dva izvorna srednjoškolska vjeronaučna udžbenika. Sada, kada je taj posao iza nas, mogu samo reći da je plod Božjega dara i ljudskog mara.

Sastavljači udžbenika, kojih zacijelo ne manjka na ovom skupu, dobro znaju kakav je to posao. Stvaranje hrvatskih srednjoškolskih vjeronaučnih udžbenika bilo je otežano i diskontinuitetom ili vakuumom od pedesetak godina, kada je ovo područje bilo totalno zanemareno. Nismo imali uzoraka, nije se imalo na što autohtono osloniti, nije se imalo od čega krenuti. Postojali su tek neki materijali u mrvicama, što su bili stvarani za potrebe župne kateheze te pokoji stručni članak o katehezi mladih i ne mnogo više od toga. Zato je ovaj rad na udžbenicima, kao uostalom i rad na Religijsko-pedagoško katehetskom leksikonu, bio uistinu pionirski.

Kako je došlo do stvaranja ovih prvih poslijeratnih hrvatskih vjeronaučnih udžbenika za srednje škole? 11. travnja 1991. predstavio sam i predao hrvatskim biskupima vjeronaučni program za srednje škole. Oni su me tada zamolili da Katehetski salezijanski centar preuzme i zadaću izrade udžbenika. Naravno, prijedlogom nisam odmah bio oduševljen, jer sam slutio kakav je to i kolik posao, a i sam nisam imao nikakva iskustva u radu na takvoj vrsti literature. Smatrao sam da sam se Hrvatskoj crkvi kao katehetičar odužio intenzivnim radom na samom srednjoškolskom vjeronaučnom programu. Međutim, molbe i inzistiranja biskupa postupno sam shvatio kao moralnu obvezu što proizlazi iz nasušne potrebe povijesnog trenutka te sam

pristao da taj rad ipak prihvati Katehetski salezijski centar.

Krenuli smo, ni sami ne znajući kada ćemo stići na cilj. Proučili smo s tim u vezi novije crkvene dokumente, a zatim konzultirali postojeće srednjoškolske vjeronaučne udžbenike zemalja anglosaksonskog, neolatskog i germanškog govornog područja. U početku smo čak, zbog vremenskog tjesnaca, namjeravali jednostavno prevesti i tiskati austrijske udžbenike, koji su nam se činili nekako nabliskijima. Međutim, kako je posao prevodilaca napredovao, sve smo više uviđali da će to brzo rješenje donijeti više štete no koristi. Ti su udžbenici ipak toliko mjesno inkulturirani da bi kao osnovno pomagalo u našoj srednjoškolskoj vjeronaučnoj nastavi zaista predstavljali neadekvatno i strano tijelo. Ova nas je spoznaja dovela na prag vlastitog stvaranja i izrade izvornih hrvatskih vjeronaučnih udžbenika za srednje škole.

Trudili smo se raditi što odgovornije, poštivati kriterije katehetske, odnosno religijsko-pedagoške znanosti, objedinjujući teološke postavke i smjernice crkvenog učiteljstva te zahtjeve suvremenih odgojnih znanosti. S izvjesnim ponosom mogu reći da smo se na području didaktike, odnosno metodike, koristili i djelima hrvatskih didaktičara i metodičara koji, po našoj prosudbi, imaju što kazati i svjetskoj didaktičko-metodičkoj javnosti. Tim smo ljudima i dali na recenziju osnovni tekst kako bi ga oni svojim primjedbama učinili što kvalitetnijima. Ovom im se prigodom na tome od srca i najiskrenije zahvaljujem.

Pri stvaranju udžbenika svakako nismo zaobišli sve ono što je postojalo na području katehetske misli u Hrvata, a što se prenosilo kroz župnu katehezu kao službena, poluslužbena ili pomoćna literatura različitih autora, izdavačkih kuća i katehetskih ustanova. Neke smo odlomke iz tih djela navodili izravno, a drugi su ugrađeni kao, ako smijem tako kazati, dio hrvatskoga katehetskog mentaliteta.

U našem radu zacijelo nismo ni mogli ni smjeli zaobići suvremenu zapadnoeuropsku srednjoškolsku udžbeničku literaturu. Njome smo se ipak koristili više kao nadahnućem, a manje kao izvorom vjeronaučne građe te u nekom smislu možemo ustvrditi da naši udžbenici u mnogočemu i nadilaze zapadnoeuropske, osobito kad su u pitanju likovna kreacija, didaktičke inovacije, način izlaganja misli, razina usklađenosti osnovnog i popratnih tekstova, odnos korjenske i prateće udžbeničke građe, prostor rezerviran za inventivnost učenika, raznolikost pristupa ostvarivanju vjeronaučnog programa i slobode kretanja unutar njega. Ozbiljan pristup postavljanju teoloških, antropoloških i odgojnih ciljeva, mnogolikost odgojno-obrazovnih načela, suvremenost školsko-didaktičkih pristupa te opsežan spektar izbora

pomagala već je ugodno iznenadio mnoge koji se po prvi put susreću s vjeronaučnom udžbeničkom građom za ovaj uzrast, a koja je do sada nasilno bila posve odsutna iz našeg odgojno-obrazovnog sustava.

Ipak, preuzetno bi bilo misliti da su ovi naši udžbenici lišeni bilo kakva nedostatka. Kratkoća vremena, uvjeti stvaranja i realna ljudska nesavršenost koja će se u njima prepoznati, bit će sigurno izazov mnogom peru i dobronamjernoj primjedbi. Konačni sud o novim udžbenicima reći će naši vjeroučitelji i njihovi vjeroučenici, kojima ih predajemo sa željom da im budu od što veće koristi za pojedinačan i zajednički rast u spoznavanju i ostvarivanju svoje čovječnosti prema zamisli Stvoritelja i punini u Kristu Isusu. Mi smo ponudili ono najbolje što smo za sada znali i mogli, a od vjeroučenika, vjeroučitelja i raznih naših stručnjaka s ovog područja očekujemo primjedbe i prijedloge koje bismo mogli ugraditi u naša naredna izdanja tako da nam budući rad na ovom velikom djelu bude zajednički.

Ne bih želio propustiti priliku a da se ne zahvalim ponajprije svome subratu i suautoru udžbenika "Zov slobode" don Anti Stojiću, koji je nesebično, zauzeto, savjesno i marno radio na prikupljanju građe koju sam uvrštavao u ovaj udžbenik.

Posebno se zahvaljujem našim vrijednim suradnicima profesorici Nevenki Lončar, školskom sociologu, i gospodinu Dušku Šojlevu, akademskom slikaru. Njihova je marljivost, zauzetost, kreativnost i želja za učenjem bila takva da bih je poželio svakome tko treba ovu vrst suradnika.

Ništa manju zahvalu ne dugujemo našoj tehničkoj službi, gospodi Rafi Mićanoviću i Zvonku Brabencu, koji su dane i dane proveli u slaganju teksta i kreiranju vizualnog dojma udžbenika.

Za jezičnu lekturu od srca zahvaljujem gospođi Vjeročki Ban, koja se uvijek pokazivala spremnom priskočiti u pomoć kad god je to trebalo, ne osvrćući se na mnoštvo drugih obaveza.

Svoju zahvalnost nadalje dugujemo Republičkom fondu usmjerenog obrazovanja za ohrabrujuću financijsku potporu te Tiskari "Varteks" iz Varaždina, koja je u veoma kratkom roku uspjela ova dva udžbenika staviti na tržište.

Na kraju, ali ne kao posljednjima, svoju riječ zahvale upućujemo i svima vama, dragi uzvanici, koji s velikim zanimanjem pratite našu djelatnost i na taj način nam dajete poticaj da nastavimo sa započetim radom. Bit ćemo zaista sretni ako vas dogodine mognemo ponovno vidjeti u ovim prostorima i obradovati vas promocijom posljednja dva vjeronaučna udžbenika za srednje škole. Do tada ostajte nosioci zajedničke nam skrbi oko odgoja i obrazovanja naše srednjo-školske mladeži kako bismo zajednički postali tvorcima ljepše budućnosti.